

LESBRIEF 7

Docenten

LESBRIEF 7 - DOCENTENHANDLEIDING – NETWERKHOTSPOTS

Netwerken en loopbaanleren

Vanaf onze geboorte behoren we tot een groep, ons sociaal netwerk. Ons netwerk bouwt zich vanzelf op. Terwijl we ouder worden, ontmoeten we steeds nieuwe mensen met wie we relaties onderhouden. ‘Netwerken’ doet iedereen van nature: het onderling ruilen van wederzijds voordeel. Dat begint met nieuwsgierigheid, met interesse in de ander en willen geven en delen.

De mensen om je heen bepalen grotendeels wat je in het leven bereikt én de wijze waarop dat tot stand komt. Dat geldt zeker voor wat je ‘later’ wilt worden. Inzicht hebben in je netwerk is daarom net zo belangrijk als inzicht hebben in je talenten en in wat je wilt. Wie jij kent en wie jou kent, het juiste netwerk hebben, is dus belangrijk om je doelen in het leven te bereiken. Je bent wie je kent.

Het effectief, plezierig en respectvol onderhouden en benutten van relaties is voor ons allemaal natuurlijk, zonder dat het veel moeite kost. In deze lesbrieven over netwerken leren we jonge mensen inzicht te krijgen in het bewust en gericht uitbouwen van hun eigen (sociaal) netwerk. Daarnaast geven we ze inzicht in de strategische mogelijkheden die er zijn om het eigen netwerk bij te sturen.

Wat is ‘het juiste netwerk’? Dat hangt ervan af wat je nastreeft, je wensen en doelen. Als je weet wat je wilt, kun je het beheer van je netwerk daarop aanpassen en richten. Je gaat de mensen leren kennen die je daarbij verder kunnen helpen.

Strategisch ‘netwerk denken’ begint bij je afvragen wie jij zou kunnen leren kennen en wie je zou willen leren kennen. Wie actief werk gaat maken van zijn netwerken, leert hoe je relaties het beste benadert en hoe je ze onderhoudt en benut. Relaties moeten geen tijd en moeite kosten, maar juist energie en ideeën opleveren. Netwerken is dus zeker niet ‘anderen alleen maar gebruiken’. ‘Netwerk denken’ wordt bepaald door iemands persoonlijkheid en leerervaringen. Je kunt erin groeien door oefening.

Daarbij kijk je niet uitsluitend naar wat je elkaar direct kunt bieden. Je kijkt ook naar het verbinden van de werelden die jij met ander vertegenwoordigd om daarmee mogelijk waardevolle inzichten en hulp uit te wisselen. Het gaat daarbij dus niet alleen om de mensen die je zelf kent, maar ook om de netwerken van anderen waar je toegang tot kunt krijgen.

De werkwijzen in deze lesbrieven geven docenten en leerlingen zicht op de opbouw van hun netwerken en hoe ze daar, netwerkend, iets mee kunnen doen. Ze gaan er met elkaar over van gedachten wisselen, hun netwerken in beeld brengen en oefenen met relaties opbouwen en onderhouden. Zo werken de leerlingen aan het versterken van hun loopbaancompetentie ‘netwerken’.

Netwerken doe je altijd samen. De netwerk oefeningen hebben daardoor een sterke verbinding met de andere vier loopbaancompetenties: kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie en loopbaansturing.

De inhoud van de lesbrieven is gebaseerd op kennis uit de netwerktheorie en op jarenlange ervaring van La Red met de praktische toepassing daarvan. De lessen in deze lesbrieven richten zich op het loopbaanbegeleidings- en studiekeuzep proces van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Alle oefeningen zijn te combineren, uit te breiden, te verdiepen of in te korten, afhankelijk van het niveau van de leerlingen, de samenstelling van de groep, de verbinding met andere vakken en activiteiten binnen het schooljaar. Elke lesbrief biedt genoeg leerstof voor minimaal twee lesuren.

Deze les: Netwerken kan altijd en overal dus waar ga je heen?

In deze laatste les ontdekken de leerlingen dat ze naar nieuwe plaatsen kunnen gaan om mensen te ontmoeten. Ook oefenen ze met het ontmoeten van nieuwe mensen op nieuwe plaatsen. Soms gaat het vanzelf, doordat je verhuist of ergens gaat studeren en op kamers gaat wonen. Soms moet je bewust andere dingen gaan doen, zoals een nieuwe hobby of (team)sport kiezen.

Ook gaan de leerlingen andere vragen stellen aan mensen op de plaatsen waar ze al komen. Ze leren nadenken over welke mensen waarmee je in contact wilt komen waar ze zijn te vinden. Om plaatsen te bezoeken niet zozeer om dat wat daar plaatsvindt, maar vooral om de mensen te kunnen ontmoeten die je daar naar verwachting kunt vinden.

Wanneer is deze lesbrief in te zetten?

De lesbrief kan worden ingezet op het moment dat leerlingen op zoek gaan naar een stageplaats of vervolgopleiding. Bij voorkeur aan het begin van een schooljaar, wanneer er nog veel momenten in de toekomst liggen waar de leerling naar toe kan gaan en nieuwe mensen kan leren kennen in het kader van hun studieloopbaanperspectief.

Leeswijzer

Elke lesbrief heeft dezelfde opbouw. Lees voor de algemene kennis over netwerken en sociaal kapitaal het begeleidend document *'Het belang van netwerken voor loopbaanleren. Netwerken als onderdeel van het keuzeproces voor vervolgstudie en arbeidsmarkt'*.

Op de volgende pagina staat de inhoudsopgave van deze lesbrief. Hieronder volgt een korte toelichting van de opbouw van de lesbrief:

1. Theoretisch kader en onderwerpen van deze les

Dit hoofdstuk beschrijft de onderwerpen uit deze les en welke theorie hieraan ten grondslag ligt. Bij de opdrachten staat aanvullende theorie vermeld.

2. Opbrengst en leerdoelen

Elke lesbrief dient meerdere doelen. Dit hoofdstuk licht deze toe, met een onderscheid tussen opbrengst en leerdoelen voor de leerlingen en voor de mentor of docent. We onderscheiden doelen voor hoofd, hart en handen.

3. Opbouw en uitvoering van deze lesbrief

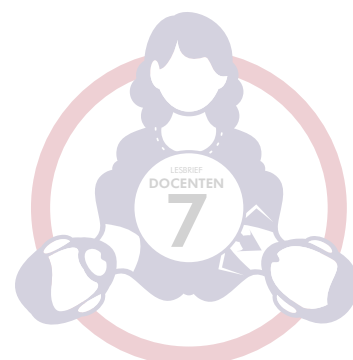
Dit hoofdstuk beschrijft de les. Elke lesbrief start met een inleiding die kort de verschillende fasen in de les toelicht, een begrippenlijst en enkele reflectievragen voor de docent.

Hierna volgt een overzicht van benodigde materialen en de opbouw van de lesbrief in een oriëntatie- voorbereidings-, uitvoerings- en evaluatiefase.

Elke fase bestaat uit één of meerdere opdrachten. Elke opdracht volgt eenzelfde structuur: waar nuttig een theoretisch kader en daarna de beschrijving van de opdracht met de docentinstructie. De beschrijving van de opdracht voor de leerlingen staat in de leerlingversie. Een aantal lesbrieven bevat een mogelijke huiswerkopdracht voor de leerlingen. Deze staat (apart) beschreven.

Elke lesbrief heeft deze structuur:

- Inleiding
- Benodigde materialen
- Oriëntatiefase
- Voorbereidingsfase
- Uitvoeringsfase
- Evaluatiefase
- Mogelijk een huiswerkopdracht
- Leerlingversie (verkorte theorie en opdrachten)

INHOUD

Lesbrief 7 - Docentenhandleiding – Netwerkhotsspots	1
Netwerken en loopbaanleren	1
Deze les: Netwerken kan altijd en overal dus waar ga je heen?	2
Wanneer is deze lesbrief in te zetten?	2
Leeswijzer.....	2
Theoretisch kader en onderwerp van deze les.....	4
Opbrengst en leerdoelen.....	5
Leerdoelen voor leerlingen.....	5
Opbrengst voor de docent	5
Opbouw en uitvoering van deze lesbrief	6
Begrippenlijst	6
Reflectievragen voor docent.....	6
Opbouw van de les.....	6
Benodigde materialen.....	6
Voor de liefhebbers.....	7
Vier leerlingen als voorbeeld.....	7
Guhl in les 7.....	7
Sandra in les 7	9
Oriëntatiefase.....	14
Theoretisch Kader	14
Opwarmer – Waar ga ik zelf naar toe?	16
Opdracht 7.1 – Wie kun je waar tegenkomen?	17
Vorbereidingsfase.....	17
Opdracht 7.2 – Waar kom jij mensen tegen?	17
Uitvoeringsfase.....	19
Theoretisch kader	19
Opdracht 7.3 – Wie kunnen jou helpen?.....	19
Opdracht 7.4 – Waar ga je straks naar toe?	21
Opdracht 7.5 – Help een ander nieuwe mensen te leren kennen	23
Evaluatiefase.....	25
Wist je dat.....	25
Uitleg bij Creative Commons-licenties	26

THEORETISCH KADER EN ONDERWERP VAN DEZE LES

Bij elke relatie die je hebt of begint, doorloop je aldoor de kringloop van het netwerken, de 3 B's: Bouwen, Bevestigen en Benutten. Die kringloop herhaalt zich steeds. Als je nieuwe mensen ontmoet kun je kiezen om te bouwen aan een relatie waar je in de toekomst een beroep op kunt doen. Om te zorgen dat de mensen om je heen iets voor je kunnen doen moet je van je laten horen, bevestigen dat er een relatie tussen jullie is. En je kunt jouw relaties om hulp vragen (benutten).

Nu kan het lijken dat we in de lessen 4, 5, 6 en 7 met alle oefeningen de volgorde van de drie B's door elkaar halen. Dat is niet zo, de volgorde van alle oefeningen klopt. Juist omdat netwerken een kringloop is en we al een netwerk hebben vanaf onze geboorte, beginnen we nooit op 'nul'. Daarom beginnen we in les 4 met oefenen met het benutten van de relaties die je hebt. Daarna laten we je ervaren wat je kunt doen om relaties te houden. Verder besteden we aandacht aan het ontmoeten van nieuwe mensen. En in de laatste les nemen we je mee naar verschillende plekken waar je (on)bekenden ontmoet.

Om effectief te netwerken is het belangrijk om daarvoor de juiste plaats te kiezen. Je bezoekt vaak de plekken die je al kent of die bij je dagelijkse routine horen. Je komt de mensen die je goed kent vaak vanzelf tegen: thuis, op je werk, in de buurt of op een club. Maar juist omdat je regelmatig op diezelfde plekken komt, is de hoeveelheid verschillende mensen met wie je spreekt ook beperkt. Vaak op dezelfde plaatsen komen is belangrijk voor het *bevestigen* en *benutten* van relaties. Maar voor het *bouwen* aan je netwerk is het wel belangrijk om andere te plekken te bezoeken, om nieuwe mensen te ontmoeten.

We weten uit vorige lessen al dat waardevolle informatie over opleidingen en beroepen vaak te vinden is bij de mensen die van ons verschillen. Zij kijken doorgaans op een andere manier naar jouw vraag of kennen jou op een andere manier dan je contacten die meer op jezelf lijken. Daardoor kunnen ze je iets over of voor je vertellen wat je nog niet wist. Kom je op veel verschillende plekken, dan is de kans groot dat de mensen die je kent veel van elkaar verschillen. Is dat niet zo, dan kun je beginnen met het *bouwen* aan relaties door op plekken waar je al komt eens met andere mensen te spreken.

Stap bijvoorbeeld eens af op iemand die je herkent uit je buurt, een collega van een andere vestiging of met iemand uit je vereniging die je vaak ziet, maar die je nog nooit eerder sprak. Soms is het gemakkelijker om je aan die persoon te laten voorstellen door een bekende. Zoals op ouderavonden via de ouders van de leerlingen en hun netwerk of via familieleden van de mensen die je kent.

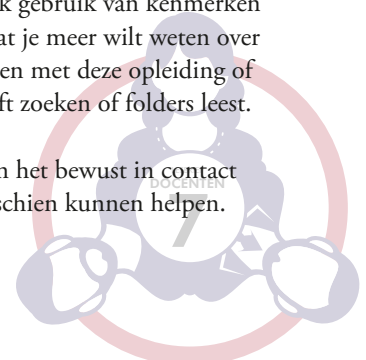
Maar soms is het gemakkelijker (en beter) om nieuwe mensen te ontmoeten op voor jou nieuwe plekken. Daar kun je toevallig terecht komen en daarvan meteen gebruikmaken. Bijvoorbeeld tijdens bedrijfs- of stagebezoeken en het bezoeken van open dagen of congressen. Daar ontmoet je eenvoudig allerlei nieuwe mensen.

Je kunt ontmoetingen met nieuwe mensen ook bewust plannen, door van tevoren te kiezen waar je naar toe gaat. Veel mensen gaan bijvoorbeeld niet naar een feestje 'als daar geen andere bekenden komen', maar wel naar de een verjaardag van een broer of zus omdat ze daar iederéén kennen. Maar dan hoor je juist weinig nieuws, tenzij je al je familieleden vragen gaat stellen die je nog nooit eerder aan ze stelde. Dat gebeurt niet zo snel.

Door te kiezen waar je naar toe gaat groeit je netwerk gericht. Je kunt namelijk een beetje plannen in hoeverre de mensen die je tegen zult komen op jou lijken of juist veel van je verschillen. Veel mensen vinden het niet leuk om nieuwe plaatsen te bezoeken, want dat kost ze meer energie. De vraag is of dat zo is als je kiest voor plaatsen waar anderen met dezelfde interesse als jij samenkomen. In deze les gaan we na hoe we nieuwe mensen leren kennen leuk en gemakkelijk maken. We kijken naar kiezen waar je naar toe gaat.

Als je weet welke soort mensen je wilt ontmoeten, kun je uitzoeken waar je dan naar toe moet. Maak gebruik van kenmerken van mensen, zoals hun hobby, functie, interesses of persoonlijke kenmerken. Weet je bijvoorbeeld dat je meer wilt weten over een bepaalde opleiding of een bepaald beroep, dan kun je uitzoeken waar je mensen kunt tegenkomen met deze opleiding of dit beroep. De kans dat je dat iets nieuws te weten komt is dan veel groter dan als je op internet blijft zoeken of folders leest.

Doelgericht netwerken, zoals we dat in de lesbrieven netwerken onder de aandacht brengen, gaat om het bewust in contact komen met mensen die een aanwinst zijn voor het netwerk van leerlingen en ze in de toekomst misschien kunnen helpen.

Het bewust en doelgericht mensen leren kennen kan veel weerstand oproepen. Leerlingen kunnen het gevoel hebben dat het zo bewust aangaan van contacten niet oprecht en eerlijk is. Maar hulp ontstaat pas nadat er een 'klik' tussen mensen is, wanneer de gunfactor aanwezig is. Zonder dat kan geen hulp worden gevraagd. Om die aansluiting te zoeken is het verstandig om bewust naar plekken te gaan waar je mensen kunt treffen die je in de toekomst kunnen helpen.

Met doelgericht netwerken gaan we uit van het opbouwen van een duurzame, lange termijn relatie. Het moet leuk zijn om met mensen om te gaan. Daar is eerst vertrouwen voor nodig voordat mensen met elkaar willen samenwerken of elkaar willen helpen.

OPBRENGST EN LEERDOELEN

Hieronder staan de opbrengsten en leerdoelen van deze lesbrief beschreven. We onderscheiden doelen voor hoofd, hart en handen.

Leerdoelen voor leerlingen

Na het volgen van deze lesbrief:

Voelen leerlingen het belang om nieuwe plekken te bezoeken en nieuwe mensen te ontmoeten en aan te spreken.

Beseffen de leerlingen dat ze andere hulpvragen kunnen (moeten) stellen in andere situaties, bij andere mensen.

Kunnen de leerlingen kiezen naar welke plek ze gaan om mensen te ontmoeten die hun kunnen helpen.

Kunnen de leerlingen mensen aan elkaar voorstellen.

Opbrengst voor de docent

Als docent heb je na de lessen in deze lesbrief onder andere meer zicht op:

- Of leerlingen op veel verschillende plekken komen.
- Welke leerlingen extra hulp nodig hebben in het doelgericht netwerken.
- Of de leerlingen beseffen dat ze op voor hun ongewone plekken juist nieuwe mensen kunnen ontmoeten.
- Of leerlingen gemakkelijk plekken kunnen benoemen waar ze nieuwe mensen kunnen ontmoeten.

OPBOUW EN UITVOERING VAN DEZE LESBRIEF

Begrippenlijst

Ontmoetingstijd

De beschikbare tijd op bijeenkomsten om mensen te spreken.

Reflectievragen voor docent

- Wanneer besluit je om naar een evenement, congres of bijeenkomst te gaan? Kijk je ook bewust naar wie u daar kunt ontmoeten of hoeveel tijd er is om mensen te ontmoeten?
- Op hoeveel verschillende plekken kom je? Kom je daar altijd dezelfde mensen tegen of ook veel nieuwe mensen?
- Welke vragen stel je aan de mensen die je kent? Kies je aan wie je welke vraag stelt?
- Wat organiseert je school voor uw leerlingen om verschillende beroepen/beroepsbeoefenaars te ontmoeten?
- Naar welke plekken ga je?
- Spreek je daar altijd met dezelfde mensen over dezelfde onderwerpen?
- Wat weet je over de mensen die je spreekt op die plekken? Kun je iets voor hen betekenen of kunnen zij iets voor jou, je leerlingen of je school betekenen?

Opbouw van de les

Deze lesbrief bestaat uit vier fasen. Voor deze les zijn dat:

<i>Oriëntatiefase:</i>	Je kunt overal mensen leren kennen. Maar welke mensen kun je nu waar leren kennen? Waar kom je zelf en wie kom je daar tegen? Als je mensen wilt leren kennen die je nog net kent, moet je naar plekken toegaan waar je weinig of geen mensen kent. Oefening 7.1 gaat in op wie je waar tegenkomt.
<i>Vorbereidingsfase:</i>	Het is lastig om bewust ergens naar toe gaan omdat je daar mensen tegen kunt komen die je kunnen helpen. Het is een manier om bewust en gericht je netwerk te ontwikkelen. Wat voor mensen kunnen je helpen? Waar kun je deze tegen komen? Via wie kun je deze mensen leren kennen? Welke hulpbronnen kun je vinden op de plekken waar je nu al komt?
<i>Uitvoeringsfase:</i>	Door te kiezen wie je wilt ontmoeten, welke hulp je nodig hebt, kun je ook kiezen waar je wel en niet naar toe gaat. We gaan nu uitzoeken waar de leerlingen wel of niet naar toe kunnen gaan om in contact te komen met mensen die hen kunnen helpen. We sluiten af hoe je jezelf kunt laten helpen en hoe je anderen helpt in contact te komen met anderen. Hoe stel je anderen aan elkaar voor.
<i>Evaluatiefase:</i>	Elke opdracht en tekst geeft reden tot gesprek met de leerling. Aan het eind van de lesbrief wordt kort samengevat wat in de les gebeurde én waarom het handig is om dat toe te passen op je studie- en loopbaankeuzes.

Benodigde materialen

- Opdrachtbrieven uit lesbrief.
- Antwoordformulieren.
- De begrippen uit lesbrieven 4, 5 en 6.
- Uitnodiging voor een relatie-evenement of congres, uit de docentenkamer, voor jezelf of voor collega's.
- De leerlingen moeten een 'hulpvraag' hebben (of bedenken) over hun studie- of loopbaankeuzes.

Voor de liefhebbers

Voor leerlingen en docenten:

Filmpje	Engels
Kanaal:	www.findsocialfreedom.com
Titel:	Small Talk SECRET for GREAT Conversation Topics: Learn Social Skills and How To Make Friends
Jaar:	2013
Bron:	YouTube
Omschrijving:	Dit korte filmpje geeft tips over hoe je een gesprek gaande houdt en waarop je kunt letten om goede conversaties te voeren.
Bron Internet:	http://www.youtube.com/watch?v=UQN_wEEukY8
Duur:	Ongeveer 3 minuten

Vier leerlingen als voorbeeld

Bij de lesbrieven gebruiken we vier denkbeeldige leerlingen. Elk met een eigen soort netwerk en een verschillende hulpvraag. Aan de hand van deze leerlingen koppelen we de theorie eenvoudig aan de alledaagse praktijk

Per les volgen we steeds twee van deze vier voorbeeldleerlingen op de ontdekkingsstocht in hun netwerk en koppelen de denkbeeldige avonturen aan de theorie in de lesbrieven.

Met de vier voorbeeldleerlingen geven we de docent een beeld bij de lesstof. De docent kan de situaties, de activiteiten, de eigenschappen en de vaardigheden van de voorbeeldleerlingen naar eigen keuze ook in de les gebruiken, zoals bij de inleiding van de les.

We stellen graag aan je voor:

Jan, de 18-jarige timmerman die graag en goed trompet speelt. Hij heeft een groot netwerk van veel dezelfde soort mensen.

Guhl, de 16-jarige scholiere met een bijbaan in de bloemenwinkel. Ze heeft een divers netwerk met sterke en zwakke relaties.

Sandra, de scholiere die denkt verpleegster te willen worden. Ze heeft een groot netwerk met groepjes mensen die elkaar goed kennen.

Bas, de scholier met een passie voor *gaming*. Hij is erg op zichzelf en heeft een kleine netwerk met veel sterke relaties.

Guhl in les 7

De moeder van Esther vertelde Guhl dat ze naar bijeenkomsten voor ondernemers moest gaan om daar de juiste mensen te ontmoeten. Guhl denkt aan dat advies terug en vraagt zich af waar die mensen komen én hoe ze daar zelf kan komen.

De eerstvolgende keer dat ze Erwin spreekt, begint hij over een bijeenkomst van de lokale ondernemersvereniging waar hij heen gaat. Guhl vraagt of ze mee mag. Dat vindt Erwin geen probleem, sterker nog, hij vindt het een heel goed idee. Guhl ontmoet op deze bijeenkomst veel verschillende (kleine) ondernemers, die ze allerlei vragen stelt over het ondernemerschap, over hoe ze ondernemer zijn geworden en wat ze er leuk en niet leuk aan vinden.

Guhl komt in gesprek met de manager van de lokale Rabobank. Guhl valt op omdat ze de jongste deelnemer aan de bijeenkomst is en er voor het eerst bij is. Ze hebben het over ondernemerschap, het aanbod van Erwin en wat Guhl leuk vindt om te doen. De manager adviseert Guhl om, als ze ondernemer wil worden, een vervolgopleiding te gaan doen. Na het bezoeken van de ondernemersbijeenkomst merkt Guhl dat ze meer wil weten over de verschillende vervolgopleidingen die er zijn.

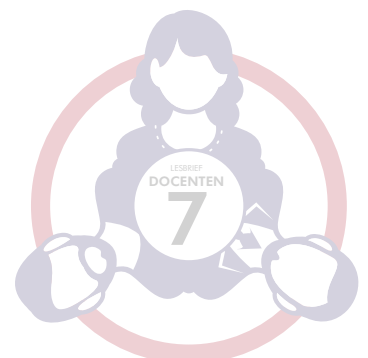
Guhl komt Mark weer tegen bij de bushalte. Ze raken met elkaar aan de praat. Omdat Guhl de laatste tijd erg bezig is met het aanbod van Erwin om de bloemenzaak over te nemen, komen ze al snel op dit onderwerp uit. Guhl vraagt Mark wat hij voor werk doet. Mark vertelt dat hij docent Marketing is bij een HBO-opleiding. Terwijl ze in gesprek zijn, bedenkt Guhl dat ze naar een open dag van een HBO-school wil gaan. Ze vraagt Mark of hij weet wanneer er open dagen op zijn school zijn en hoe ze die kan bezoeken en docenten kan spreken.

Mark wijst Guhl op de open dag van de Hogeschool Rotterdam. Guhl kiest ervoor om naar de open dag van die HBO-school te gaan omdat ze meer wil weten over de vervolgoopleidingen die je moet of kunt volgen om commercieel manager of directeur te worden. Net zoals de moeder van Esther of Jan Willem.

Bij Tante Jo ontmoet Guhl Jan Willem opnieuw. Tante Jo vraagt Guhl hoe het met haar gaat. Enthousiast vertelt Guhl over haar bezoeken aan de ondernemersvereniging en de open dag van de hogeschool. Jan Willem vraagt Guhl waarom ze naar de bijeenkomst en open dag is geweest. Zo raken ze aan de praat en vertelt Jan Willem dat hij vijf jaar geleden zijn bedrijf is begonnen vanuit zijn studentenkamer en dat hij nu leiding geeft aan een bedrijf waar 150 mensen werken en door heel Nederland actief is.

Guhl luistert aandachtig en is benieuwd hoe hij dat voor elkaar kreeg. Ze vraagt Jan Willem het hemd van z'n lijf. Ze heeft de laatste tijd alleen maar kleine ondernemers leren kennen en wil graag weten hoe een klein bedrijf groot is geworden. Ze is benieuwd en vraagt hoe het bedrijf werkt. Jan Willem is blij dat hij weer eens wat terug kan doen voor Guhl en nodigt haar uit om een keer langs kan komen en een dagje met hem mee te lopen.

Guhl komt op plaatsen waar ze niet aan had gedacht en ontmoet mensen die ze nog niet kende. Doordat ze anders is dan de mensen die op de bijeenkomsten zijn, zijn mensen in haar geïnteresseerd. Ze heeft veel gesprekjes, praat over wat ze leuk vindt en stelt veel vragen over wat de mensen die ze spreekt doen. De mensen met wie ze in gesprek is denken daardoor met haar mee en geven haar advies.

Sandra in les 7

Sandra had contact met Hetty, een goede vriendin van haar moeder. Ze vertelt haar moeder enthousiast over het gesprek. Haar moeder geeft haar de tip dat ze (misschien) vaker contact moet zoeken met mensen die ze niet zo goed kent. Dat die mensen haar op goede ideeën kunnen brengen en dat ze dat ook kan doen op de plekken waar ze al komt, zoals bij de buurtbarbecue, familieverjaardagen en de korfbalvereniging.

De moeder van Sandra vraagt of ze zin heeft om mee te gaan naar de verjaardag van oom Dirk. Sandra gaat normaal gesproken niet meer mee naar de verjaardagen van haar ooms en tantes. Dirk doet trouwens iets met veiligheidsdiensten. Sandra besluit mee te gaan, misschien kan oom Dirk haar nog iets nieuws vertellen wat handig is voor haar studie- en beroepskeuze.

Alle ooms en tantes vinden het hartstikke leuk dat Sandra er is en vragen hoe het met haar is en wat voor opleiding ze gaat volgen. Sandra gaat snel naar oom Dirk toe om hem te feliciteren. Ook oom Dirk vraagt welke vervolgopleiding ze gaat doen. Sandra vertelt dat ze het nog niet zo goed weet. Dat ze er altijd aan dacht om verpleegkundige te worden, maar nu twijfelt ze.

Oom Dirk vraagt Sandra waardoor ze twijfelt. Sandra zegt dat ze graag dingen regelt en snel beslissingen kan nemen en dat ze de vakken niet leuk vindt die juist belangrijk zijn om verpleegkundige te worden. De mensen met wie Sandra praat over haar studie- en loopbaankeuze vertellen haar dat ze heel goed is in dingen waar ze zelf nooit zo bij stil staat. Ze komt er ook achter dat ze de dingen die je goed moet kunnen als verpleegkundige helemaal niet leuk vindt.

Sandra vraagt oom Dirk wat hij doet. Hij begon 15 jaar geleden als brandweerman en werkte zich op tot veiligheidsspecialist. Oom Dirk vertelt wat hij doet als veiligheidsspecialist en waarin hij goed is en deze baan kreeg. Sandra merkt op dat mensen in de veiligheidswereld ook veel met mensen werken én snel en veel beslissingen nemen. Dat zet haar aan het denken.

De volgende week heeft Sandra meerdere activiteiten in haar agenda staan. Op zaterdag heeft ze de buurtbarbecue en een vergadering van de korfbalclub. Ze besluit om naar de buurtbarbecue te gaan en de vergadering af te zeggen. Op de barbecue kan ze meer mensen spreken én meer mensen spreken die ze nog niet zo goed kent.

Op de barbecue stelt haar moeder Sandra voor aan de buurman die aan het einde van de straat woont, Henk en is brandweercommandant. Ze praten samen over veel verschillende onderwerpen. Ze hebben een klik. Ze houden beiden van leiding geven en snel en onder hoge druk beslissingen nemen. Buurman Henk vertelt uitgebreid over een grote brand op een industrieterrein die hij laatst onder controle hield met zijn team. Sandra vraagt Henk de oren van het hoofd en vraagt plots hoe hij eigenlijk brandweercommandant is geworden. Henk vertelt en nodigt Sandra uit om naar de demonstratiedag van de brandweer, politie en ambulance te komen. Sandra besluit om daar naar toe te gaan.

Iemand vertelt Sandra dat ze op zoek moet naar mensen die ze al nog niet zo goed kent. Deze mensen kunnen haar helpen uitzoeken wat ze leuk vindt. Sandra heeft geleerd dat je op plekken waar ze al wel komt ook mensen kan ontmoeten die ze nog niet kent. Sandra leerde dat je met mensen moet praten over andere onderwerpen dan je al met ze deed. Zo kom je nieuwe dingen te weten.

Sandra heeft geleerd dat je mensen vragen moet stellen. Dat je moet vertellen waar je mee bezig bent. Ze leerde dat je op verschillende plekken, verschillende mensen tegenkomt.

Netwerkprofiel Guhl

Guhl is 16 jaar oud. Een bescheiden en wat verlegen scholiere, die in de dingen die ze doet erg ondernemend is. Ze houdt wel van aanpakken. Haar ouders, van allochtone afkomst, zijn wat teruggetrokken.

De ouders van Guhl hebben een MBO-opleiding. Haar vader is bakker en haar moeder helpt in de winkel. Naast haar ouders kent Guhl niet heel veel andere mensen. Ze is ijverig en ze besteedt veel tijd aan school, waar ze erg haar best doet. Ze heeft natuurlijk haar vriendinnen van school, Esther en Patricia.

Ze ontmoette de eigenaar van de bloemenwinkel, Erwin, in de winkel van haar vader. Ze raakten aan de praat en daardoor kreeg ze een baantje in de bloemenwinkel. Erwin is hoog opgeleid en bijna 50 jaar oud. Hij studeerde af als bodemdeskundige aan de landbouwuniversiteit. Hij is nu drie jaar eigenaar van drie bloemenwinkels, die hij overnam nadat zijn vader vierjaar geleden overleed.

Guhl werkt al een aantal jaren in de bloemenwinkel. Dat doet ze erg goed. Eigenaar Erwin ziet dat ze potentie heeft. Op een gegeven moment vraagt hij aan Guhl of ze een MBO-opleiding gaat volgen en misschien één van de franchise winkels wil gaan leiden. Guhl is verbaasd en verrast. Ze heeft eigenlijk nog nooit nagedacht over wat ze wil gaan doen na het voortgezet onderwijs. Ondanks dat ze verlegen is, heeft ze wel al ideeën hoe dingen beter kunnen in de bloemenwinkel.

Guhl praat met haar ouders over wat de eigenaar van de bloemenwinkel haar vroeg. Zij vinden een eigen bloemenwinkel voor haar een fantastisch plan. Ze zien een mooie toekomst als eigenaar van een winkel wel zitten voor hun dochter.

Daarnaast gaat Guhl veel om met tante Jo, de buurvrouw van een paar huizen verderop, voor wie ze af en toe boodschappen doet. Tante Jo is bijna 80 jaar oud. Guhl weet eigenlijk niet zo veel van haar. Wat niemand in de straat weet, is dat Tante Jo samen met haar man eigenaar was van een grote scheepswerf. Het valt Guhl wel op dat er veel tekeningen en foto's van schepen in haar huis hangen.

Guhl kent ook Mark. Hij is begin 30 jaar oud en is HBO-docent Marketing aan de opleiding Management Economie en Recht. Mark leest veel en is vrijwilliger in een kleine bioscoop, waar ze veel alternatieve films draaien. Mark nodigt Guhl en haar vriendinnen vaak uit voor de film. Guhl kent Mark uit de straat, hij is ook een buurman. Ze spreken elkaar af en toe bij de bushalte.

Guhl kan eigenlijk veel meer dan ze denkt. Een aantal docenten zien dat en vertellen dat tegen haar. Eigenlijk krijgt ze zulke opmerkingen niet van anderen. Guhl voelt weinig voor haar school en de leraren die daar werken. Ze praat ook niet veel met ze. Ze weet eigenlijk niet zo goed wat ze wil en daar praat ze met anderen weinig over.

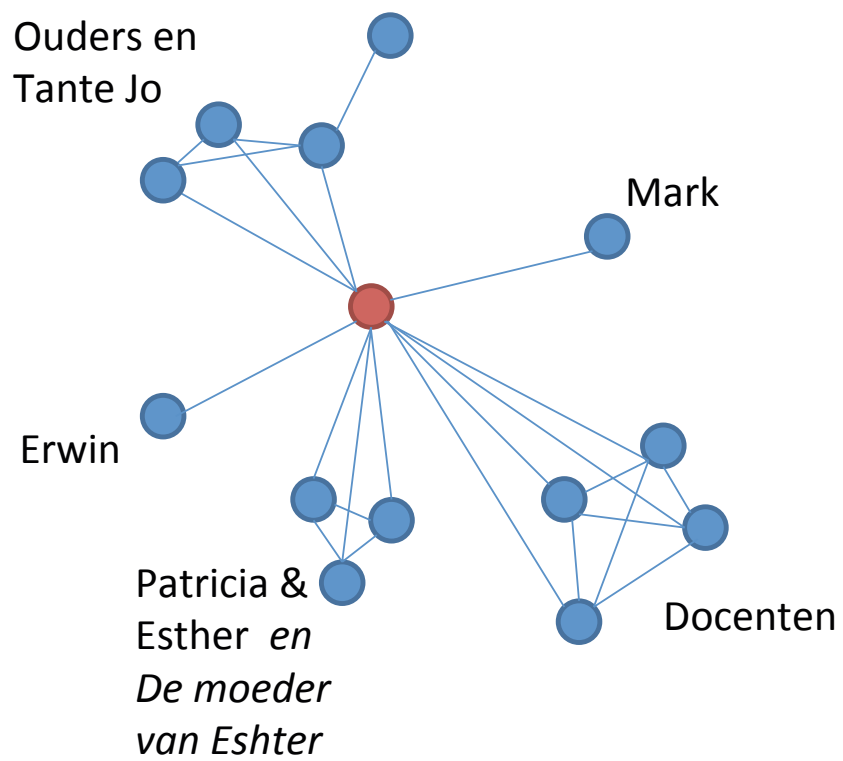
Guhl wordt, na een feestje bij haar goede vriendin Esther, thuisgebracht door de moeder van Esther. Die moeder is commercieel manager bij Vodafone. Guhl vertelt haar vriendinnen tijdens de autorit over het aanbod dat ze kreeg om na haar MBO-opleiding de bloemenwinkel te gaan leiden. De moeder van Esther zegt dat ze het een mooi aanbod vindt, maar dat Guhl dit niet moet doen. Ze vindt dat Guhl veel meer in haar mars heeft.

De moeder van Esther zegt dat ze beter eerst verder moet kijken naar de vervolgoopleidingen die er allemaal zijn. En dat ze eerst moet gaan ontdekken wat ze leuk vindt. Ze krijgt de tip om een vervolgoopleiding in de richting van Commerciële Economie te kiezen.

De mensen die Guhl kent, kennen elkaar (bijna) niet. Haar vriendinnen kennen elkaar. Haar ouders kennen Erwin. Haar moeder kent Tante Jo ook, maar niet goed. Tante Jo was een klant in de winkel en nu doet Guhl de boodschappen voor haar. Guhl moet mensen leren kennen die haar kunnen helpen om uit te vinden wat ze leuk vindt en waar ze goed in is. Ze moet met de mensen die ze kent gaan praten over wat haar bezig houdt.

De netwerkwerktekening van Guhl ziet er zo uit: Guhl is de rode stip. De blauwe stippen zijn de mensen die ze kent. De lijntjes geven aan wie daarvan elkaar kennen.

Figuur 7 - 1 Het netwerk van Guhl

Netwerkprofiel Sandra

Sandra is altijd actief. Ze weet dat ze veel kan. Alles wat ze doet gaat haar gemakkelijk af. Sandra weet ook al heel lang dat ze verpleegkundige wil worden.

Sandra kent veel mensen: bij de Kaasboer, in de straat, op school, van korfbal en haar familie. Sandra kent de mensen van de kaasboer, haar collega's, erg goed. De klanten kent ze voornamelijk van gezicht, soms van naam en heel soms weet ze nog net iets meer van deze mensen. Haar burens kent ze goed. Ook op korfbal kent ze veel mensen sommige goed en heel goed. Uiteraard kent ze ook haar familie goed.

Sandra weet dat ze verpleegkundige wil worden, omdat ze iemand kent die ze heel leuk vindt, haar overbuurvrouw Tessa. Tessa is verpleegkundige en ze vertelt veel en vaak over haar werk en hoeveel ze met mensen werkt. Met mensen werken lijkt Sandra leuk. Ze weet niet of ze daarvoor de kwaliteiten heeft en of ze het wel écht leuk vindt om verpleegkundige te worden. Sandra kent een aantal hoger opgeleide mensen. Het is daarom ook logisch dat Sandra ook naar het HBO gaat. Sandra is niet zo'n studiebol. Een HBO-opleiding past haar eigenlijk ook niet zo goed.

Sandra vindt het heel leuk om dingen te organiseren. Ze heeft veel ideeën en kan mensen motiveren om met haar mee te doen. Ze vindt het ook niet moeilijk om mensen aan te spreken, te vragen om mee te helpen en ze daarin een opdracht(je) te geven.

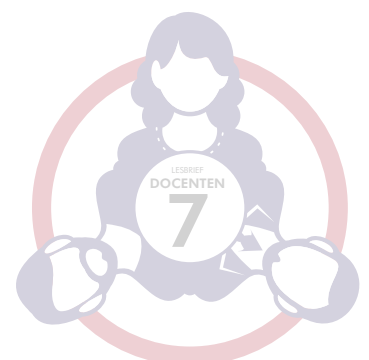
Sandra had vorige week bij de kaasboer een heel leuk gesprek met Paul. Hij is huisarts. Het was rustig in de winkel en ze stonden lekker te kletsen (typisch Sandra) over haar studiekeuze- en loopbaan. Ook de zoon van Paul moet op school een profiel kiezen, hij is ongeveer even oud is als Sandra.

Paul vroeg aan Sandra of ze biologie en verzorging leuke vakken vond, omdat ze graag verpleegkundige wil worden. Dat zette Sandra aan het denken. Ze vindt deze vakken helemaal niet leuk en is er niet goed in.

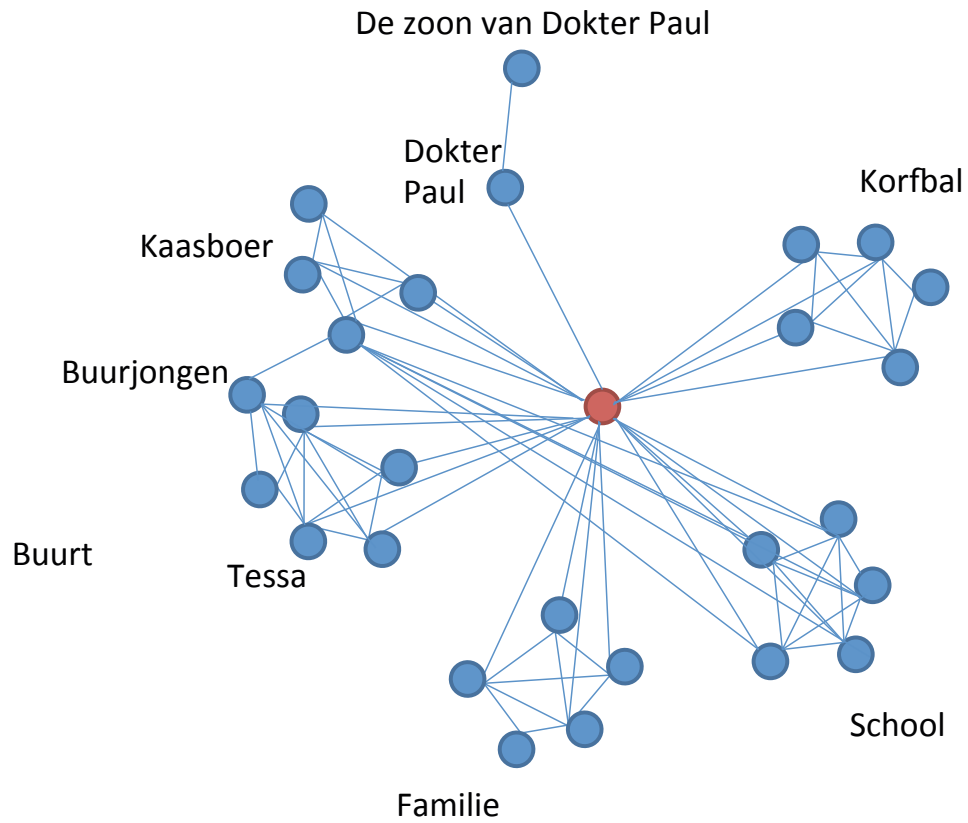
Sandra vindt het belangrijk dat het gezellig is. Ze vindt het belangrijk dat haar collega's en klasgenoten het gezellig vinden als ze er is. Ze verwacht dat ze als verpleegkundige ook kan zorgen voor veel gezelligheid en dat anderen in haar omgeving dat ook belangrijk zullen vinden.

Sandra krijgt bijles in wiskunde van de buurjongen die aan een universiteit studeert. Sandra heeft een bijbaantje bij de kaasboer. Ze heeft haar bijbaantje gevonden via haar klasgenootje Tim. De vader van Tim is de eigenaar van de Kaaswinkel. Ze heeft het hier erg naar haar zin, want ze spreekt en helpt hier veel mensen.

Sandra heeft hulp nodig in ontdekken wat ze kan, waar ze goed in is en waarom ze verpleegkundige wil worden. Daarnaast moet ze gaan nadenken of ze wel met iedereen zo goed contact moet onderhouden als ze nu doet.

De netwerktekening van Sandra ziet er, zo uit:

Figuur 7 - 2 Het netwerk van Sandra

Netwerkopbrengst voor Guhl

Door de verschillende gesprekken die Guhl voerde én de bijeenkomsten die ze bezocht ontdekte ze dat:

- Ze het interessant vindt hoe mensen zelf een bedrijf opbouwen en leiden.
- Dat ingaan op het aanbod om filiaalmanager te worden misschien te gemakkelijk is.
- Dat ze graag verder wil leren in een vervolgopleiding.
- Dat ze via mensen anderen met nieuwe ideeën leert kennen en ze beseft dat het tweede orde netwerk heel handig is.
- Dat ze veel verschillende mensen kent.
- Dat op de plekken waar je komt, je verschillende mensen leert kennen.
- Dat op verschillende plekken verschillende mensen bij elkaar komen.
- Dat als je op mensen afstapt die je nog niet kent, je nieuwe dingen te weten komt.
- Als je met mensen praat en je ze vertelt waar ze mee bezig bent, mensen met je mee gaan denken.

Netwerkopbrengst voor Sandra

Door de verschillende gesprekken die Sandra voerde én de bijeenkomsten die ze bezocht ontdekte ze dat:

- Verpleegkundige willen worden misschien geen goed idee voor haar is.
- Je van andere mensen kunt horen waar je goed in bent.
- Andere mensen je kunnen vertellen wat voor beroepen bij je kunnen passen.
- Mensen met interessante verhalen vaak al dichtbij zijn, je spreekt ze er alleen niet over.
- Als je nieuwe dingen wilt weten, je mensen moet spreken die je niet (zo goed) kent.
- Als je mensen wilt ontmoeten die je nog niet (zo goed) kent, je naar plekken moet gaan waar je niet zo vaak komt.
- Als je veel mensen kent, die elkaar kennen, je vaak hetzelfde hoort.
- Op verschillende plekken verschillende mensen bij elkaar komen.
- Als je op mensen afstapt die je nog niet kent, je nieuwe dingen te weten komt.
- Als je met mensen praat en je ze vertelt waar ze mee bezig bent, mensen met je mee gaan denken.

ORIËNTATIEFASE

Theoretisch Kader

We komen anderen tegen bij het uitvoeren van onze dagelijkse routines (opstaan, naar school, werk gaan, hobby's). Daar staan we soms bij stil, maar doorgaans niet. Door bewust te kijken wie we willen leren kennen en waar we deze mensen kunnen treffen, kunnen we bepalen waar we wel of niet naar toe gaan.

Bij het bezoeken van bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten, evenementen of open dagen ontmoeten we nieuwe mensen. Je kiest vaak op basis van het programma om daar naartoe te gaan. Wie zijn de sprekers? Wat is het onderwerp? Past het in mijn agenda?

Daarbij vergeet je vaak het belangrijke argument om die te bezoeken: hoeveel tijd is er om met mensen te spreken en welke mensen kun je verwachten?

Welke mensen komen waar?

We kunnen elke dag nieuwe mensen leren kennen, gewoon of online. Dat doen we op basis van onze achtergrond, interesses, waar we wonen, wie we zijn, enzovoort. Sommige contacten hebben te maken met werk of school en andere niet. Om onderscheid te kunnen maken op welke plekken je mensen tegen kunt komen, gebruiken we de volgende indeling: zakelijk, persoonlijk en virtueel.

Per categorie kunnen we verder kijken.

Plekken voor zakelijke ontmoetingen worden bijvoorbeeld georganiseerd op basis van:

- Regio: regionale bijeenkomsten en plekken.
Branche: branche gebonden bijeenkomsten en plekken.
- Persoonsgebonden kenmerken: bijeenkomsten en plekken georganiseerd voor mensen van een bepaalde leeftijd, achtergrond, geslacht, beroep of interesse.

Plekken voor persoonlijke ontmoetingen:

- Hobby clubs, zoals voetbalverenigingen, maneges, hockeyverenigingen en scouting.
- Serviceclubs, zoals Rotary, JCI, LIONS, Jeugdraad, (voor jongeren) en lokale jongerenraden.
- Woonomgeving, zoals buurtvereniging, kerk, burens en JOP's.

En ook online zijn er veel verschillende plekken waar je mensen 'tegen kunt komen'. Zoals op:

- Facebook
- LinkedIn
- Twitter
- Instagram
- 4square
- Google+

Waar je naar toe kunt gaan om nieuwe mensen te ontmoeten, hangt af van de hulp(bronnen) waarnaar je op zoek bent. En als je nieuwe mensen wilt leren kennen, dan moet je naar plekken toe gaan waar je normaal gesproken niet komt. Het is overigens niet nodig om helemaal zelf uit te zoeken waar je naar toe kunt gaan om de mensen te ontmoeten. Je kunt ook vragen aan de mensen die je kent of zij je kunnen helpen. Ze kunnen je voorstellen aan mensen die je daar meer over kunnen vertellen en ze kunnen je misschien wel meenemen naar de plekken waar je de mensen wilt leren kennen.

Er wordt al jaren onderzoek gedaan wie welke hobby's en interesses hebben. Een voorbeeld van zo'n onderzoek is de NOM doelgroepenmonitor. Onderzoek wijst uit dat geslacht, inkomen, opleidingsniveau en leeftijd bepalend zijn voor de keuze die mensen maken voor sportclubs en andere hobbyclubs. Hoog opgeleide mannen kiezen bijvoorbeeld voor golf en zeilen. Dat betekent dat dit soort omgevingen rijk zijn aan mensen met uitgebreide en waardevolle netwerken. Neem je leerlingen eens mee naar een bijeenkomst van de business club van de hockeyvereniging en laat ze vast stellen wat voor mensen er zijn en welk netwerk ze meebrengen. De omgeving en activiteit bepalen dus voor een groot deel wat voor mensen ergens komen. Dat kun je voor je eigen voordeel inzetten.

Opwarmer – Waar ga ik zelf naar toe?

Docenteninstructie

In de eerste twee oefeningen van deze lesbrief zullen de leerlingen gaan beseffen dat ze mensen op verschillende plekken kunnen ontmoeten én dat de kans dat je bepaalde mensen daar tegenkomt groter is dan op andere plekken.

Krijg jij of krijgen je collega's uitnodigingen voor een evenement of congres? Of anders hangen er misschien posters, aankondigingen of algemene uitnodigingen voor evenementen of congressen voor docenten, mentoren of decanen in de docentenkamer?

Stap 1.

Neem een uitnodiging, poster of aankondiging van een congres of een andere uitnodiging mee naar de les.

Stap 2.

Vraag de leerlingen welke mensen er op deze bijeenkomst, congres of evenement (kunnen) komen.

Wie zou ik hier kunnen ontmoeten?

Stap 3.

Geef aan of u naar het evenement of congres gaat.

Waarom u wel of gaat? En als u gaat, wie u denkt én hoopt te ontmoeten?

Stap 4.

Vraag de leerlingen of zij wel eens naar evenementen, congressen en bijeenkomsten, gaan.

Vraag de leerlingen welke bijeenkomsten of evenementen dat zijn.

Dit kunnen allerlei evenementen zijn. Van de verjaardag van een oom of tante, een open dag van een vervolgopleiding, een ledenbijeenkomst van hun (sport)vereniging tot een banenbeurs in de regio.

Leg de link naar opdracht 7.2.

Neem voor deze opdracht ongeveer 5 tot 10 minuten de tijd.

Opdracht 7.1 – Wie kun je waar tegenkomen?

Docenteninstructie

In deze oefening gaan de leerlingen beseffen dat je mensen op verschillende plekken kunt ontmoeten én dat de kans dat je bepaalde mensen daar treft groter is dan op andere plekken.

Er zijn veel verschillende plekken (gelegenheden) waar we mensen tegen kunnen komen. Waar we komen bepaalt wie we ontmoeten. Als we weten wie we willen ontmoeten, kunnen we bepalen waar we naar toe willen gaan. Maar, wie komen waar?

Geef de leerlingen even de tijd om na te denken welke mensen met toegang tot welke beroepen je waar (onder andere) tegen kunt komen.

Stap 1.

Laat de leerlingen de onderstaande beroepen verbinden met de plekken waar ze de mensen hoogstwaarschijnlijk kunnen tegenkomen. Je kunt op één plek natuurlijk meer mensen tegenkomen.

Beroepen

1. Verkoper (winkel)
2. Ondernemer
3. Timmerman
4. Dierenarts/dierenverzorger
5. Verpleegkundige
6. Kraamzorg
7. Kapster
8. Lasser
9. Graafmachinist
10. Leraar
11. Onderwijsassistent
12. Advocaat
13. Arts
14. Medewerker in de horeca / een hotel
15. Docent
16. Gamedesigner
17. Milieudeskundige
18. Financieel adviseur
19. Vliegtuigengineer
20. Brandmanagers/
Communicatiespecialist

Plekken

- A. Bijeenkomsten van een ondernemersvereniging
- B. De open dag van aannemer in de bouw
- C. Een restaurant/ hotel
- D. De open dag van een school
- E. Ziekenhuis
- F. Beurs of evenement voor de metaalindustrie
- G. Beurs of evenement voor de weg en waterbouw
- H. Op een bedrijvenbijeenkomst op school
- I. Bij een verpleeghuis
- J. Op de verjaardag van een oom/ tante
- K. Open dag van HBO rechtenstudie
- L. Op de buurt barbecue
- M. Bij de hockeyclub
- N. Op het voetbalveld
- O. Bij de schaakclub
- P. Bij een beurs of evenement voor de zorg
- Q. Bij een beroepenbeurs op school

Informatie voor nabespreking

Vraag tijdens de nabespreking van de oefening waarom ze bepaalde beroepen aan bepaalde plekken koppelen. Door erbij stil te staan waarom ze mensen aan plaatsen of activiteiten koppelen, zetten ze een eerste stap in het denken over waar je mensen kunt ontmoeten.

Neem voor deze opdracht ongeveer 10 tot 15 minuten de tijd.

VOORBEREIDINGSFASE

Opdracht 7.2 – Waar kom jij mensen tegen?

Docenteninstructie

Vaak zijn we ons er niet eens van bewust waar we komen en wie we daar kunnen ontmoeten. Daar besteden we nu aandacht aan.

Deze opdracht heeft als doel om leerlingen te laten nadenken over de plekken waar zij andere mensen ontmoeten en over diversiteit van de mensen die ze op die plekken ontmoeten.

Laat de leerlingen van een aantal mensen per plek aangeven wat ze doen: wat voor opleiding volgen ze en welk beroep hebben ze. Komen de leerlingen vooral op plekken waar ze leeftijdsgenoten ontmoeten, vraag dan wat hun ouders of opvoeders voor beroep uitoefenen.

Als we kijken naar welke hulp we nodig hebben en welke hulp we kunnen krijgen, dan sluiten deze twee niet altijd aan. Dit kan ook voor de leerlingen (kunnen) gelden.

Als de leerlingen weten welke hulp ze nog niet uit hun netwerk kunnen halen, kunnen ze gaan bedenken bij wie, en dus ook waar, ze deze hulp wel (zouden) kunnen vinden.

- Sta met de leerlingen erbij stil dat ze al tot heel veel hulp toegang hebben door de plekken waar ze komen en door de mensen die ze kennen.
-
- Per plek waar de leerlingen komen, kunnen zij andere vragen stellen. Zoeken naar informatie over een rechtenstudie of het beroep van advocaat op een plek waar deze mensen niet komen is onhandig. Ga met de leerlingen na afhankelijke van op welke plek ze zijn, zij welke verschillende vragen kunnen stellen aan de mensen die ze ontmoeten.

Laat de leerlingen voorbeelden geven van die verschillende vragen per plek waar ze komen (met de meeste kans op succes).

Neem voor deze opdracht 10 minuten de tijd.

Informatie voor nabespreking

Hoe meer verschillende mensen de leerlingen leren kennen, des te groter is de kans dat ze meer toegang hebben tot hulp in hun netwerk. Door daar te komen waar mensen die van elkaar verschillen, groeit de diversiteit in hun netwerk.

Hoe groter de diversiteit in hun netwerk, des te groter is de kans dat de leerlingen hulp vinden bij of via de mensen die ze kennen. De kans is dus ook groter dat ze hulp kunnen krijgen, als ze erom vragen.

Hoe meer die mensen verschillen door hun beroep, opleiding, leeftijd, geslacht of branche, des te groter is de kans dat de leerling(en) veel verschillende hulpbronnen tot hun beschikking hebben. Vaak zijn ze zich hiervan niet bewust.

Door stil te staan bij welke hulp de leerlingen nodig hebben (zie ook lesbrief 4) én tot welke hulp ze toegang hebben en op basis van waar ze komen, wordt duidelijk of ze de hulp kunnen krijgen die nodig is voor hun studie- en loopbaankeuzes.

UITVOERINGSFASE

Theoretisch kader

Als we weten wat we willen, weten we ook wie ons daar bij kunnen helpen. We kunnen dus een plan maken wie we willen (leren) kennen. Als je mensen die je nodig hebt kent, dan kun je ze om hulp vragen. Als we de mensen die we nodig hebben nog niet kennen, moeten we ze leren kennen.

Met wie praat je waar over?

We kunnen informatie krijgen door met anderen te praten. We komen zo meer te weten over de onderwerpen die ons en onze gesprekspartners interesseren én we kunnen iets te weten komen over onszelf.

We praten met de mensen die we kennen vaak over dezelfde onderwerpen. Door over andere onderwerpen te praten, komen we andere dingen te weten. Andere dingen over de mensen die we kennen en over onszelf. Je kunt dus, op de plekken waar je komt, het over dezelfde onderwerpen hebben. Je kunt er ook voor kiezen om de onderwerpen waar je het over hebt te veranderen. Dat is lastig, maar vaak ook heel leuk. Je leert de mensen die je al lang kent op een andere manier (beter) kennen.

Als je wilt weten waar je goed in bent, wat je voor een bepaalde opleiding of beroep nog moet leren, dan helpt het om op verschillende plekken mensen dezelfde vraag te stellen. Zo hoor je van diverse mensen wat ze ergens van vinden. Dit helpt om je beeld scherper te krijgen van dat wat je wilt of kunt. Je hoort van mensen die van elkaar verschillen wat ze ergens van vinden.

Ben je op zoek naar informatie over een opleiding of een beroep, dan helpt het om per plek waar je komt jouw vraag aan te passen. Wil je bijvoorbeeld iets wilt weten over wat het is om eigen ondernemer te zijn, dan kun je deze vraag stellen op een bijeenkomst waar allemaal ondernemers komen. Maar als je wilt weten wat het is om in de zorg te werken, dan kun je dat beter ergens anders vragen. Welke vraag je waar en aan wie stelt, hangt dus af van wat je wilt. Het is belangrijk om, voordat je ergens naar toe gaat, te weten wie je wilt spreken én waarover.

Opdracht 7.3 – Wie kunnen jou helpen?

Docenteninstructie

In de volgende opdracht gaan we aan het werk met de vraag van de leerling bij zijn studie- loopbaankeuzeproces. Gebruik daarvoor de studie- of loopbaankeuzevraag van de leerling uit lesbrief 5. Heb je die lesbrief (nog) niet, behandeld, dan moeten de leerlingen eerst een LOB vraag bedenken over hun studie- of loopbaankeuze.

Een vraag voor de leerling kan zijn dat hij meer wil weten over het werk een bepaalde sector. Wat voor opleiding je voor een bepaald beroep moet doen en wat je moet worden om een bepaald beroep uit te gaan oefenen. En daarbij waar hij zelf goed in is (volgens anderen).

Om goed een netwerkhulpvraag op te stellen is het belangrijk dat de vraag begint met:

Ik ben op zoek naar iemand die....

Voorbeelden kunnen zijn:

.... meer weet over.

.... werkt als

.... mij kan voorstellen aan... die werkt bij...

Door de opdracht klassikaal te starten kun je de vraag uitleggen. De leerlingen schrijven de antwoorden individueel op.

Informatie voor nabespreking

Bespreek met de leerlingen dat het helpt om een bewuste keuze te maken in:

1. Waar je naar toe gaat.
2. Wie daar te ontmoeten en te spreken.
3. Waar je het over wilt hebben.

Volg deze stappen altijd in die volgorde.

Je kunt de leerlingen de volgende vragen stellen:

- Wie weet waar hij naar toe kan of moet gaan? Kun je ook vertellen waarom je daar naar toe moet gaan om deze mensen te ontmoeten?
- Heb je dat al een keer gedaan?

Figuur 7 - 3 Voorbeelden van beroepen en plekken

Opdracht 7.4 – Waar ga je straks naar toe?

We leren, op de plekken waar we komen niet altijd de mensen kennen die ons kunnen helpen. Soms moet je naar plekken gaan waar je nog nooit bent geweest, om de mensen te ontmoeten die je kunnen helpen. Dat kunnen allerlei verschillende plekken zijn.

Door na te denken over waar je de mensen die je wilt ontmoeten kunt ontmoeten, kun je ervoor kiezen om ergens naar toe te gaan. Soms weet je nog niet goed wie je wilt ontmoeten, maar word je door andere mensen meegenomen naar plekken. Dat gebeurt vaak omdat je het met deze mensen hebt over wat je leuk vindt, waar je mee bezig bent of waar je naar op zoek bent.

Als je zelf weet wat je leuk of interessant vindt, kun je op zoek gaan naar mensen die je er meer over kunnen vertellen. In de volgende opdracht ga je nadenken waar je de komende maand naar toe zou kunnen gaan om mensen te ontmoeten die je kunnen helpen.

Docenteninstructie

De leerlingen gaven in de vorige oefeningen aan naar welke plekken ze zelf gaan en waar ze het over hebben. Ze dachten ook na over wat ze willen weten en wie ze willen spreken.

In de volgende opdracht moeten de leerlingen nadenken over waar ze naar toe kunnen gaan om de mensen te ontmoeten die hen kunnen helpen.

Help de leerlingen in het benoemen van voorbeelden van plaatsen waar ze naar toe kunnen gaan. Je kunt daarvoor onderstaande voorbeelden gebruiken. Maar ook voorbeelden of toekomstige activiteiten georganiseerd in de woonplaats of regio van de leerling(en) of in het vervolgonderwijs of georganiseerd door je eigen school.

Laat de leerlingen ook aangeven wie ze op deze plek willen ontmoeten en waarom ze denken dat deze mens(en) daar komen.

Voorbeelden van plekken waar de leerlingen naar toe kunnen gaan zijn:

- Een feest in de familie.
- De open dag van een vervolgonderwijsopleiding.
- De open dag van een bedrijf of branche (denk bijvoorbeeld een dag van de zorg).
- Een demonstratie van brandweer / politie / ambulance.
- Een stagemarkt van school.
- Een banenbeurs.
- Mogelijkheid voor proef studeren.

Stap 1.

Laat de leerlingen individueel opschrijven wie ze willen ontmoeten en waar ze dat denken te kunnen doen.

Stap 2.

Laat de leerlingen dit met een klasgenoot bespreken. Vraag de leerlingen om samen nog eens na te denken of ze nog andere plekken kunnen benoemen waar ze de mensen die ze willen spreken kunnen ontmoeten.

Stap 3.

Bespreek de opdracht klassikaal na. Dit kan bijvoorbeeld door van een aantal leerlingen te vragen wat ze hebben opgeschreven of door alle mogelijke antwoorden te verzamelen op het bord of een poster die gedurende langere tijd in het lokaal blijft hangen.

Informatie voor nabespreking.

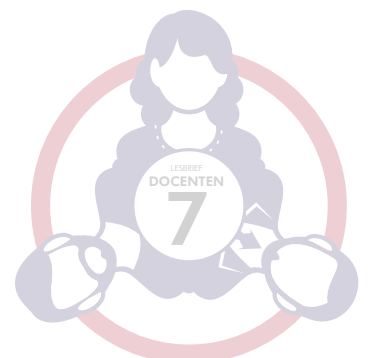
Op allerlei verschillende plekken kun je mensen ontmoeten. Waar je naar toe gaat, bepaalt wie je ontmoet. Door stil te staan bij wat voor mogelijkheden er allemaal zijn om nieuwe mensen te leren kennen, kun je plekken bedenken waar je eerst niet aan had gedacht.

Sommige leerlingen vinden het eenvoudig om plekken te bedenken en op te schrijven. Voor anderen is dit lastiger. Dat kan te maken hebben met schroom of de angst om nieuwe mensen te ontmoeten en niet weten hoe je jezelf daar moet gedragen.

Het hoeft niet heel moeilijk te zijn om naar plekken te gaan om mensen te ontmoeten die kunnen helpen. Deze plekken kunnen ook heel ' dicht bij de leerlingen' liggen. Bijvoorbeeld op verjaardagen, buurtactiviteiten, feestjes van familie of vrienden, activiteiten die door de school of de sport of hobbyclub worden georganiseerd of begeleid. Ze kunnen ook samen met een klasgenoot (met dezelfde interesse) gaan en elkaar op die manier helpen.

Neem voor deze oefening 10 minuten de tijd.

De activiteiten kunnen de leerlingen toevoegen aan hun netwerkdactieplan.

Opdracht 7.5 – Help een ander nieuwe mensen te leren kennen

Omdat bijna iedereen het spannend vindt om nieuwe mensen te leren kennen, kun je elkaar daarbij helpen. Soms ken jij al mensen die iemand anders wil leren kennen. Jij kunt de mensen dan helpen met elkaar in contact te komen. Soms ken je iemand die mensen kent die jij graag wilt leren kennen. Je kunt aan ze vragen of ze jou met iemand in contact willen brengen.

Je kunt een ander aan iemand voorstellen en je kunt jezelf laten voorstellen door een ander. Je helpt anderen als je ze aan elkaar voorstelt. Dat vinden ze leuk en jij vindt dat vaak ook leuk.

Docenteninstructie

Je gaat de leerlingen laten oefenen met het voorstellen van anderen aan elkaar. Dat doen we in de vorm van een rollenspel met drie leerlingen.

Tip: Maak kaartjes voor de verschillende rollen in het rollenspel.

Bedenk een fictieve situatie of gebruik onderstaande voorbeelden. De plek waar het gesprekje kan plaatsvinden, kan overal zijn waar mensen samen kunnen komen.

Je kunt met leerlingen een aantal situaties beschrijven waarin zij al zijn geweest (bijvoorbeeld als ze al een bedrijf bezochten of ergens een stage liepen).

Voorbeeld 1

Leerling A: Is heel goed in schaken.

Leerling B: Wil graag leren hoe te schaken.

Leerling C: Stelt leerling A aan leerling B voor, omdat hij denkt dat ze iets voor elkaar kunnen betekenen.

Voorbeeld 2

Leerling A: Werkt bij de Rabobank en speelt de vader van leerling C.

Leerling B: Is een klasgenoot van leerling C en wil graag iets weten over werken bij de bank.

Leerling C: Stelt leerling A aan leerling B voor, omdat hij denkt dat ze iets voor elkaar kunnen betekenen.

Voorbeeld 2

Leerling A: Heeft een bijbaantje bij een zorginstelling en kent veel mensen daar.

Leerling B: Is een klasgenoot van leerling C en wil graag iets weten over werken in de zorg.

Leerling C: Stelt leerling A aan leerling B voor omdat hij denkt dat ze iets voor elkaar kunnen betekenen.

Stap 1.

Klassikale oefening:

- Vraag drie leerlingen om naar voren te komen.
- Leg uit dat ze gaan oefenen hoe het is om mensen aan elkaar voor te stellen.
- Beschrijf één van de bovengenoemde situaties of bedenk zelf een passende.
Of: geef de leerling het kaartje van het rollenspel en laat ze even nadenken over het spelen van de rol.
- Laat drie leerlingen de oefening doen.
- Laat de leerlingen die niet mee doen goed opletten wat er gebeurt.
Laat de leerlingen die toekijken antwoord geven op de volgende vragen:
 - Wat viel je op?
 - Wat ging er goed?
 - Wat kon er beter?

Stap 2:

Bespreek het eerste rollenspel met de klas:

- Was het gemakkelijk om twee mensen aan elkaar voor te stellen?
- Wat was er moeilijk voor degene die de twee personen aan elkaar voorstelde?
- Wat is belangrijk om te weten van de mensen die je aan elkaar wilt voorstellen?
- Vraag aan de andere leerlingen wat ze zagen.
- Wat ging goed? Geef aan wat beter kan.
- Schrijf de opmerkingen van de leerlingen op het bord.

Stap 3:

Bespreek met de klas welke stappen je moet zetten om mensen aan elkaar voor te stellen.

Onderstaande zinnen hoeven niet letterlijk gezegd te worden, maar bieden leerlingen wel structuur. Dat is het belangrijkste.

De vragen geven de strekking van de stappen weer. De stappen die je moet zetten om mensen aan elkaar voor te stellen zijn:

1. Benoem wat je gaat doen en stel de twee personen aan elkaar voor.
"Beste <naam persoon 1> dit is <naam persoon 2>."
"Ik wil jullie graag even aan elkaar voorstellen."
2. Benoem waarom je de mensen aan elkaar voor wilt stellen.
Zeg tegen persoon 1: "< Naam persoon 2> *werkt in .../ speelt graag .../ wil meer weten over.../ woont ook in.../ et cetera...*"
3. Benoem waarom je denkt dat het leuk of goed is dat ze met elkaar praten én geef ze een onderwerp om over te praten.
"Jullie *werken beiden in .../ spelen .../ woont ook in...*, dat is volgens mij een leuk onderwerp om het met elkaar verder over te hebben."

OF in het geval dat iemand gericht aan je vroeg om aan de ander te worden voorgesteld:

"<Naam persoon 1> volgens mij kun jij <naam persoon 2> daar heel goed meer over vertellen."

4. Benoem dat je ze veel plezier en succes wenst in hun verdere gesprek.
"Veel plezier met het uitzoeken wat jullie voor elkaar kunnen betekenen"
of "Ik hoop dat jullie iets voor elkaar kunnen betekenen."

Stap 4:

In groepjes oefenen.

Laat de leerlingen groepjes vormen van vier personen.

Laat de groepjes oefenen met het aan elkaar voorstellen van twee mensen.

De vierde leerling van het groepje is de toeschouwer. Nadat de drie leerlingen hebben geoefend, vertelt de vierde leerling wat hij zag en wat hem opviel, welke stappen zijn doorlopen en hoe hij vond dat het ging.

Nadat de leerlingen oefenden met het voorstellen van elkaar aan elkaar, moeten ze de rollen omdraaien, zodat iedereen aan bod komt. Dat kunt u aangeven of u kunt het de leerlingen zelf laten doen.

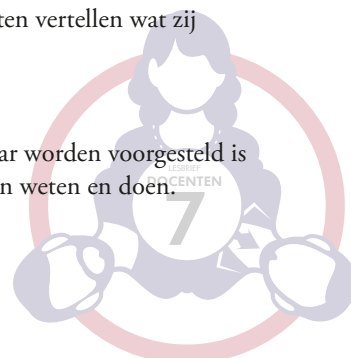
Laat het groepje nabespreken wat ze hebben ervaren. Laat ze dit opschrijven.

Stap 5:

Bespreek, nadat iedereen heeft kunnen oefenen, de oefening klassikaal na door elk groepje kort te laten vertellen wat zij hebben ervaren en dat te laten delen met de klas.

Informatie voor nabespreking

Doordat je mensen aan elkaar voorstelt, creëer je waarde. Je helpt twee mensen. Doordat ze aan elkaar worden voorgesteld is het voor beiden gemakkelijk verder met elkaar te kunnen praten. Daarvoor moet je een aantal dingen weten en doen.

Voordat je mensen aan elkaar voorstelt is het dus handig om:

- Te weten waarom je mensen aan elkaar wilt voorstellen.
 - Te weten wie deze mensen zijn, wat doen ze, wat vinden ze leuk, waar wonen ze, et cetera.
- Je hoeft niet alles van ze te weten, maar wel iets.

Als je mensen aan elkaar wilt voorstellen, moet je vooraf weten waarom je dit wilt doen. Daar kunnen vele redenen voor zijn. Dat kan zijn omdat het voor jezelf handig is als twee mensen met elkaar praten. Bijvoorbeeld iemand (een docent of je baas) is heel positief over je en je wilt dat die praat met iemand uit het bedrijf waar jij wilt gaan werken of stagelopen. Soms doe je dat omdat iemand het aan je vraagt. Maar het kan ook zijn dat je denkt dat twee mensen iets voor elkaar kunnen doen of omdat je denkt dat het leuk is als deze mensen met elkaar praten omdat je ze dezelfde hobby of interesse hebben.

Neem voor deze oefening minimaal 30 minuten tot 1 lesuur de tijd.

EVALUATIEFASE

Sluit de les af met een korte evaluatie. Hebben de leerlingen een duidelijker beeld van hoe ze bewust gebruik kunnen maken van het bezoeken van nieuwe plekken om antwoord te krijgen op hun vragen over studie- en loopbaankeuze.

Wist je dat

- Iedereen het spannend vindt om nieuwe mensen te leren kennen.
- We elke dag nieuwe mensen kunnen leren kennen.
- Hoe vaker je nieuwe mensen leert kennen, des te gemakkelijker (en leuker) het wordt.

UITLEG BIJ CREATIVE COMMONS-LICENTIES

De materialen en kennis die La Red levert in het kader van dit project worden beschikbaar gesteld onder een Creative Commons-licentie. Dit betekent dat alle scholen het materiaal vrijelijk kunnen gebruiken, maar dat het niet commercieel verhandeld mag worden en er ook geen afgeleide producten van gemaakt mogen worden. De naam van La Red B.V. wordt in al het materiaal vermeld met deze licentie erbij.

De iconen van de Creative Commons hebben de volgende betekenis.

Naamsvermelding. We staan anderen toe om dit werk waar wij auteursrecht op hebben te kopiëren, distribueren, vertonen, en op te voeren maar uitsluitend als wij vermeld worden als maker.

Onze naam mag als volgt vermeld worden: ontwikkeld door La Red B.V. in opdracht van de VO-raad (www.lared.nl en www.vo-raad.nl).

Niet-commercieel. Anderen mogen dit werk kopiëren, vertonen, distribueren en opvoeren, mits niet voor commerciële doeleinden.

Geen Afgeleide Werken. Anderen mogen dit werk kopiëren, distribueren, vertonen en opvoeren mits het werk in de originele staat blijft. Het is niet toegestaan dat anderen dit werk gebruiken als basis voor nieuw materiaal.

COLOFON

Het project Stimulering LOB ondersteunt scholen bij loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) van leerlingen. Het project werd in 2009 opgezet door de VO-raad <<http://www.vo-raad.nl/projecten/stimulering-lob>>, met middelen van het ministerie van OCW. Het project helpt decanen, mentoren en andere leerlingbegeleiders om leerlingen een weloverwogen keuze voor hun vervolgstudie of –loopbaan te laten maken.

Het project stimuleert regionale samenwerking en proberen de deskundigheid in scholen op dit gebied te vergroten. Daarnaast moedigen wij scholen aan een helder beleid op het gebied van LOB te voeren.

Contactgegevens:

VO-raad, project Stimulering LOB
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht

Website:

www.lob-vo.nl

Vormgeving:

Pieters Media